

Wypadnięcie macicy u loch

Prowadząc intensywną produkcję trzody chlewnej, możemy się spotkać z wypadaniem macicy u loch. Jeśli nie podejmiemy działań odpowiednio wcześnie zakończy się to upadkiem lochy i problemem z odchowaniem prosiąt.

Podstawowym wskaźnikiem wydajności w produkcji trzody chlewnej jest liczba prosiąt odsadzonych od lochy w ciągu roku. Zależy ona nie tylko od częstotliwości porodów i liczby żywo urodzonych prosiąt, ale w dużej mierze również od wielkości upadków prosiąt w okresie od porodu do odsadzenia. Szczegółne znaczenie mają trzy pierwsze dni po porodzie, gdyż w tym czasie straty prosiąt są najwyższe. Tylko zdrowa locha gwarantuje najlepsze warunki odchowu dla całego miotu. Jednym z czynników prowadzących często do eliminacji maciory w tym właśnie okresie jest wypadnięcie macicy. Tylko szybko przeprowadzony zabieg wprowadzenia macicy ponownie na właściwe miejsce daje szansę prosiątom na ich pozostanie przy matce i prawidłowy rozwój.

Przyczyny problemu

Wypadnięcie macicy częściej występuje u krów, nie należy jednak do rzadkości także u świń. Z reguły zdarza się u wieloródek. Do tej komplikacji dochodzi zwykle krótko po porodzie, może także, choć raczej rzadko, wystąpić już podczas niego. Wypadnięcie macicy definiuje się jako wpochnięcie dogłowego odcin-

■ Ponowne wprowadzenie macicy przy pomocy specjalnego worka przyszytego do warg sromowych daje największe szanse na powodzenie zabiegu

ka jednego lub obu rogów macicy do jej trzonu i przemieszczenie się go przez otwarty kanał szyjki macicznej do pochwy, a następnie – przedostawanie się znacznej części lub całej macicy poza drogi rodne.

Przyczyny wypadnięcia macicy są złożone. Do ważniejszych należą czynniki genetyczne. Istnieją linie hodowlane o szczególnie długiej pochwie, u których prawdopodobieństwo wypadnięcia macicy jest większe niż u innych. Komplikacji tej sprzyja także topografia narządu rodowego. Pochwa leży pozaotrzewnowo i jest dość luźno połączona z otaczającymi ją tkankami, co sprzyja jej wypadnięciu, jak również wypadnięciu macicy. Do czynników dodatkowych należą zaburzenia w krążeniu miejscowym, których efektem są przekrwienia pochwy i macicy oraz obrzęk tkanek miękkich. Zmiany proporcji objętościowych i temperatury narządu powodują traktowanie go jako ciała obcego przez organizm lochy, co prowadzi do jego wzmożonego wypierania na zewnątrz.

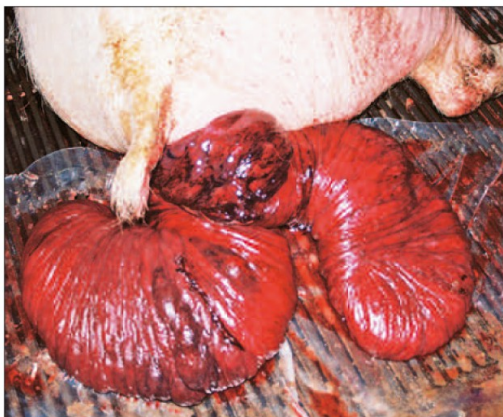
Do nierzadkich przyczyn wypadnięcia macicy należą błędy żywieniowe, głównie obecność dużej ilości fitoestrogenów w karmie, niedobór wap-

nia, fosforu i witaminy D3, przekarmianie samic, duży udział w dawce pokarmowej pasz objętościowych i ciężkostrawnych powodujących nadmierne wypełnienie przewodu pokarmowego, zaparcia bądź biegunki. Wypadanie pochwy i macicy notowano także często w zaburzeniach hormonalnych związanych ze zbyt wysokim poziomem estrogenów, powodowanych m.in. obecnością cyst jajnikowych.

Do czynników usposabiających należą także błędy w utrzymaniu, wadliwa konstrukcja kojców porodowych, podłóg o dużym spadzie itp. Najczęstszą jednak przyczyną wypadnięcia macicy są zbyt silne bóle partę związane z zatrzymaniem błon płodowych lub atonią macicy, a także pojawiające się wskutek znacznego uszkodzenia szyjki macicy lub pochwy w efekcie nieprawidłowo udzielonej pomocy porodowej. Nie bez znaczenia są też czynniki stresowe, na jakie narażona jest locha w warunkach intensywnej hodowli (przeprowadzenie do porodówki, zmiana diety, przebieg porodu itd.).

Objawy i rokowanie

Wypadnięta macica przypomina swym wyglądem kiszkwaty twór o dość znacznych rozmiarach. Początkowo, jest ona barwy różowawej o karbowanej powierzchni z gładką, lśniącą błoną śluzową. W miarę upływu czasu, narząd powiększa się wskutek przekrwienia zastoinowego, ciemnieje, przyjmując sinobrunatne zabar-

■ Całkowite wypadnięcie macicy – wyraźnie widoczny trzon i oba rogi macicy

wienie, będące objawem zmian martwicowych. Stan patologiczny utrzymujący się przez dłuższy czas, a tym samym – silne zmiany w błonie śluzowej i podśluzowej macicy zwiększają kruchość ścian narządu oraz niebezpieczeństwo licznych uszkodzeń i perforacji. W tej sytuacji nierzadko na powierzchni macicy obecne są pęknięcia i ubytki tkanki, zwiększające ryzyko skrwawienia się zwierzęcia lub infekcji bakteryjnej.

Stan ogólny lochy zależy od czasu trwania komplikacji. Początkowo, obserwuje się niepokój, silne parcia, objawy zaburzeń układu krążenia, jak osłabienie tętna, bledność skóry i błon śluzowych, oziębienie obwodowych części ciała, a szczególnie schłodzenie wypadniętej macicy, co w efekcie może powodować porażenie kończące się zejściem śmiertelnym. Dodatkowo, w wyniku zatkania zewnętrznego ujścia cewki moczowej

przez obrzękłą macicę należy się liczyć z problemami w oddawaniu moczu. Rokowanie w takich przypadkach zależy oczywiście od czasu trwania przemieszczenia, zaawansowania zaburzeń stanu ogólnego zwierzęcia oraz rozległości zmian miejscowych. Rutynowe postępowanie lekarsko-weterynaryjne sprowadza się do próby ponownego wprowadzenia wypadniętego narządu do jamy ciała, czyli tzw. repozycji lub ewentualnie jego amputacji. W skrajnych przypadkach, obecnie coraz częściej, samica jest kierowana na ubój z konieczności.

Umieścić na swoim miejscu

Manualna repozycja (ponowne wprowadzenie) macicy u loch jest możliwa tylko przy niewielkim jej wynicowaniu. Przy całkowitym wypadnięciu czasami udaje się zreponować macicę, używając do pomocy serwet

lub ręczników. Najłatwiej jednak repozycji wypadniętej macicy u lochy dokonać można za pomocą specjalnego worka repozycyjnego. Zabieg wykonuje się w znieczuleniu ogólnym i miejscowym. Metoda ta daje ponad 90-procentową skuteczność, jeżeli jest wykonana w niedługim czasie po wypadnięciu macicy i nie doszło do ciężkich okaleczeń narządu.

Jeśli repozycja została przeprowadzona prawidłowo a okres rekonwalescencji był wolny od komplikacji, nie notuje się zaburzeń w użytkowości rozplodowej lochy. Ewentualnych zaburzeń płodności nie można jednak całkowicie wykluczać z powodu zwiększonego prawdopodobieństwa zapalenia błony śluzowej macicy, zrostów pozapalnych oraz niedrożności jajowodów. Skuteczna repozycja wypadniętej macicy pozwala hodowcy na pozostawienie lochy w stadzie co najmniej na okres odchowu prosiąt. Po odsadzeniu zaleca się jednak eliminację takich loch, ze względu na ryzyko ponownego wypadnięcia tego narządu po kolejnym porodzie.

DR MED. WET. ALEKSANDER SKORACKI

**Wypadnięcie
macicy może mieć
podłoże genetyczne,
ale ważne są też
czynniki żywieniowe
oraz warunki
utrzymania loch**

Mankiet repozycyjny dla loch

**Zdecydowanie ułatwia
i zapewnia bardzo dużą
skuteczność podczas
przeprowadzania zabiegu
repozycji wypadniętej macicy
u lochy.**

**Mankiet repozycyjny dla loch
o wymiarach 35x65 cm jest:**

- praktyczny
- higieniczny
- łatwy w użyciu

**Wykonany z bardzo wytrzymałej
lecz lekkiej, gumowanej tkaniny.**

BASKO